

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 9.

Szeptember 10.

Szobor készül Buda ősi várának legszébb terén, királyasszony szobra.

Ugy fog ott állani, mint állandó szívárvány elmúlt viharos idő után, mely biztat, biztosít bennünket, hogy vér-özönnel nem borít el a hatalom többé soha.

Egy foszlánya maradt itt közöttünk annak a vérszes felhőnek, mely ránk viharozta dühét, a legsötétebb foszlánya, mely ott ült meg azon a téren.

A szívárvány feltűnt, a felhő lassankint elhúzódik a hegyek tövében. Lassan mozog, megáll még egy ideig, de tovább fog menni messze, mert szívárvány után kiderül az ég.

Két nagyasszonyunknak fehér márványszobra áll a Duna partján. Egyik ott Pozsonynál azt hirdeti, hogy a magyar meg tudja védeni az egész világgal szemben azt a kit szeret, a másik ott a budai várban ékesen tanúsítja, hogy neve, emléke sosem lesz mulandó annak, ki szerette a magyart.

Évforduló van ma, gyászos emlékezet napja, Erzsébet királynénk halálának első évfordulója.

Milyen igaz, milyen mély volt a bánat az egész országban, mikor hire terjedt az Ő tragikus halálának!

Mennyi utat lelt a kegyelet, mit sirjánál éreztünk, hogy megnyilvánuljon, hogy dicsőíthesse szerette emlékét!

Nagyszerű szobrára rövid pár nap alatt százezreket gyűjtött, városa, faluja nem volt az országnak, hol gyászünnep ne lett volna tartva az Ő emlékére, a napi sajtó és az irodalom minden ága az Ő nagy nevével, az Ő emlékével foglalkozott s nem muló érzés volt a kegyelet, ma is átérezzük, el sem is feledjük soha.

Még a szobor sem elégitette ki azt a vágyunkat, hogy nagy emléke méltóan legyen megörökítve, kegyeletünk mellett nemzeti büszkeségünk is sarkalt, hogy még valamit, többet, nagyobbat tegyünk érte, az Ő nevéért, és megfogant az eszme, hogy templom épüljön, diszes kiváló alkotás külsőleg is, mely az Ő nevét viselje, mely nemzeti bucsujáró hely legyen, hová lelke örök üdvéért imádkozni járhasson az ország.

Királynénk emlékére épül ez a templom, kisserű, szegényes nem lehet, ezért nem áll még fenn. De állani fog. A szükséges anyagi erő gyűl folyton, a magyar nemzet nem feledkezett meg az ő védasszonyáról.

Hétfőn minden templomban megkondul a harang hívó szava s bennünk ismét végignyilal a keserű tudat, királynénk Erzsébet, szemünk fénye halva.

Bizonyosan zsufolva lesznek a templomok, könnyesek lesznek a szemek ismét, hiszen a gyászt Ő tőle örököltük. Életében Ő viselte a sötét nehéz gyászt, mely beborította szívét, sötétségbe vonta lelkét, fájdalommal töltötte el egész valóját.

A két hófehér márványszobor pedig ott áll, mint két tiszta őrangyal, hazánk földjén.

Az egyik közel a határhoz, ott hirdeti, hogy soha trón nagyobb veszélyben nem forgott, mint mikor Ő, Mária Terézia volt tulajdonosa és soha szilárdabbul nem állott, mint mikor a magyarokat hívta, hogy támogassák; ez a szobor hirdeti, hogy hü, hogy megbízható, hogy erős a magyar.

A másik szobor ott az ország szívében szintén beszélni fog, hogy a milyen régen volt, ugyanolyan ma is ez a nemzet.

És ha a királyunk eljön ide közénk, utja ott vezet el e két szobor mellett és meghallja a néma beszédet és megérti a beszéd igazságát, rá feleli szíve — Ugy van.

Igen! természeti törvény, hogy szívárvány kelte után, melegebben süt fel a nap.

Védőnk volt a földön, oltalmazónk lesz az égből is Erzsébet királynénk.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A genfi katasztrófa történetéhez.

Írta: **Ridgely Benjamin**, az Egyesült-Államok követe Genfben.

Angolból ford. * **Némethy Gyula.**

Azon különféle hírlapi közleményekben, melyek Ausztria császárnéjának* mult év szept. 10-én történt meggyilkolásáról megjelentek volt néhány igaztalan és félrevezető állítás; a gyilkos, Luccheni elítélteése óta pedig annyi nevetséges hír kapott szárnyra, főleg a büntetés természetét illetően, melyet Luccheninek kellett kiállania, hogy valóban senki sem látszik már tudni a tiszta valót. Hivatalos minőségemben én sok kérdezősködő levelet kaptam az Egyesült Államokból Luccheni fogházi életére vonatkozólag, a többek közt egy előkelő newyorki ügyvéd nejtől, aki azon hiszemben, hogy a gyilkost gyöttrik. »humanus mozgalmat« óhajt megindítani a fogoly helyzetének megkönnyébitésére. Szemben a tényálladékokkal és körülményekkel, indokoltnak látom, hogy rövid és pontos történetet adjam a gyilkosságnak s néhány igaz részletet közöljek Luccheni életmódjáról a genfi fegyházban.

Ezenkívül van még egy *epizód* a császárné és czukrászt illetően, amely eddig még nem volt közölve s így ismeretlen a közönség előtt;

* Strand Magazine Sept. 1899.

* Az amerikai író következetesen csak császárnét ír, gondolom, rövidség okáért.

pedig e körülmény közbejött nélkül, melyről egyenesen Rotschild bárónő egy barátja révén értesültem, nem lett volna lehetséges a császárné meggyilkolása.

Bizonyára nincs börtön a föld kerekégén, amely fontosabb, jelentékenyebb gonosztevőt zárna magába, mint Luccheni s ha a bűnbánat szelleme, amely újabb időben uralkodni látszik fölötté oly hatásosnak fog bizonyulni lelkiismeretében, mint azt őrzői remélik, akkor annak eredménye, oly nyilatkozatok lesznek, melyek nemcsak az ő czinkostársai elfogatását vonják maguk után, de kifogják tárni az anarchisták utolsó tíz esztendei titkait, még pedig oly terjedelemben, hogy talán azt is fogjuk tudni, mikor, hol és minő körülmények közt választották ki a ravasz és cinikus Caseirót, hogy 1894-ben Sadi Carnotot, a francia köztársaság elnökét legyilkolja.

A császárné legyilkolása után menten elfogták Luccheni Lajost, a fecsegő, dicsekvő, szegény, félrevezetett őrzőgót, aki hősnek képzelte magát, midőn a legutálatosabb büntények egyikét elkövette. Amely feleleteket akkor adott a hozzá intézett kérdésekre, eléggé mutatják, mennyire el volt készülve föladataira.

— Mi vezette önt, hogy ily rettentő bűntényt kövessen el? — hangzott a kérdés.

— Én anarchista vagyok — felelé folyékonyan — mi ügyvivői vagyunk azoknak, akik nem esznek, nem isznak s akiknek nincs semmijük; mi azért ölünk, hogy magunkra vonjuk a figyelmet.

— Kik voltak czinkostársai?
— Mindazok, akik szenvednek — felelé drámailag.

— És miért választott ki császárnét áldozatul valamelyik elnök vagy király helyett?

— A jó Isten volt az, aki utamba hozta őt — felelé a gyilkos áhitattal. És így folytatta tovább, ama rettentő, testvérület szokásos, érzéketlen érvelésével.

Szükségtelen volna követnünk Lucchenit két hónapi bírói vallatása és kikérdeztetése folyamán, amely végső kihallgatását és elítélteését megelőzte. Magatartását a szokásos czinizmusz és dicsekvés jellemzé. Hivatalos vádójá ékesszóló beszédet mondott volt megmentésére. Igaz, hogy ez volt egyetlen lehetséges megmentése. Lucchenit még anyja is elhagyta volt; bűn és nyomoruság voltak nevelői. Hogy várhat a társadalom legkisebb erkölcsi érzést is ilyen embertől? Hogy teheti őt a törvény felelőssé?

A bíróság készségesen ismerte el bűnösnek a gyilkost, még enyhítő körülmények nélkül s menten élethossziglani börtönre és kemény munkára ítélte a genfi börtönben. Luccheni nem ábrándította ki a tömeget. Az ítélet kihirdetését rendes cinikus mosolyával hallgatta s az anarchisták rendes kiáltásába tört ki: »Halál a társadalomra, éljen az anarchia!«

Igy vezették ki a tárgyalási teremből s került vissza a börtönbe. Ekkor látta őt a közönség utóljára s talán sohase látja viszont.

Hajnalhasadáskor egy sötét novemberi napon, 1896-ban, Szent Antal börtönőrei a

Nevető végrehajtók.

Néhány hét előtt a fővárosi és vidéki újságok örömmel hozták azt a hírt, hogy a miniszteriumban az adófizetésnek aug. 15-étől szeptember hó 15-ig való kitolásán munkálkodnak.

Hogy ez mily könnyebbség, sőt áldás lenne a magyar kis gazdára, azt minden jó érzésű ember gondolhatja. Hiszen épen az adófizetés miatt kell a gazdának sietnie a buza eladásával, ha mindjárt veszteséggel jár is. Mert aug. 15-én már rögtön körülfutják a végrehajtók a községeket. Különösen pedig az idén, mikor késett az aratás, valóban nehéz helyzete volt és van a gazdának.

Hát méltán megörültek a gazdák e jó, örvendetes hírek, mely fájdalom, azonban csak jövő esztendőre fog érvényre jutni.

Egy pár községben azonban a gazdák hívének, hogy már az idén jut érvényre az intézkedés, hivatkoztak arra, hogy szept. 15-ig lehet fizetni!

Erre, mint a Magyar Földművelő írja a végrehajtó urak jól kinevezték a gazdákat!

Hát ezért a nevetésért szégyelheti magát a végrehajtó ur!

Mert bizony nem nevetni való ez! Nevetés helyett inkább jelentést kellene tenniök a végrehajtóknak arról, hogy az adóbehajtás nagyon rossz időre esik, tehát a fizetési határidőt mulhatlanul ki kell tolni.

És íme, míg fenn a miniszteriumban ezen a dolgon gondolkodnak, munkálkodnak, a végrehajtó urak, kik pedig a nép nyomorának közvetlen szemlélői — oly tudatlanok, lelketlenek, hogy még ki nevetik a népet!

A miniszterelnök a magyar földről.

A szegedi kiállítás jelentőségét nagyban emelte a kormány tagjainak, különösen Széll Kálmán miniszterelnöknek tegnapi látogatása. A kiállítás megnyitása óta ugy jelentőség, mint látogatottság tekintetében ez volt a legkiemelkedőbb napja a kiállításnak.

A miniszterelnök szegedi tartózkodása alatt jelentőségteljes beszédeket mondott maga és a kormány nevében, melyek igen jó hatással voltak a magyar gazdákra és a kiállítás rendezőire. Az a toasztja pedig, amelyek a Szeged város által rendezett ebéden mondott, országos jelentőségű, mert határozottan jelzi a kormánynak agrárius irányát. Örömmel hallják ezt nem-

csak a magyar gazdák, hanem az egész ország. A beszéd érdemleges része a következő:

Szeretem a földet, szeretem kora ifjúságotól fogva, nemcsak azért, mert azt tartom, hogy ez országban az államfőntartó elem a gazda; nemcsak azért, mert azt tartom, hogy az első polgári státus; nemcsak azért szeretem, mert szeretem a természetet és szeretem benne a költészetet; és talán többit: mert a föld, az a rög, a melyet szeretek és a melyet szeretünk, a melyhez én ragaszkodom és a melyhez ragaszkodunk mindannyian, az a föld lehel belénk azt a szent érzelmét és önti belénk elolthatatlanul és kirihatatlanul, a mely a magyart magyarrá teszi, a mely a magyart hazájához fűzi és a melyből meríti legközvetlenebbül a hazájához való rendíttelen ragaszkodást és hazaszeretetet. Hát, igen tisztelt uraim, megvédeni ezt a földet, megtartani a magyarnak szent kötelessége, a társadalomnak és az országnak; mert a végén is igaz az, hogy *a kié a föld, azé az ország.*

Egyiknek sem szabad eszerben hagyni a másikat, a társadalomnak sem, az országnak sem. Mindegyiknek meg kell tennie a magáét és első sorban a gazdátársadalomnak; nagy munkával, nagy kitartással, nagy küzdelmekkel, a melyek azonban eredményre vezetnek, a mint láttuk ma. De tisztelt uraim, a modern államélet minden gazdasági erőnek állandó és hatályos funkcionálását követeli; egy ország gazdasági ereje ellentálló, nagy csak akkor lehet, ha minden gazdasági érdeknek egyeteme összhangzatos fejlesztésben részesül. És azért nem akarhatja a magyar gazda és nem akarhatja a magyar politikus, hogy csak a földművelési érdekek — bár első sorban ezek igényelhetik méltán — képezzék az állam, a törvényhozás gondozásának tárgyát, összhangzatos fejlesztésben, minden irányu fejlesztésben, harmonikus fejlesztésben áll ennek titka. *Legelső, legnagyobb és legfontosabb feladat az ország földművelését és gazdasági érdekeit védelmezni.* Hiszen — és ebben különbözik a magyar gazda Európa többi gazdájától; a magyar gazda ebben is liberálisabb és ebben is türelmesebb, ebben is elfogulatlanabb és a magyar gazda tudja és ebben igaza van, hogy joga van az államtól követelni, hogy az állam védje és támogassa; de nem akarja a magyar gazda azt a többi gazdasági érdek rovására tenni, hanem összhangzásba akarja azokat hozni. Mert tisztelt uraim, a háboru nem lehet végeztélja senkinek sem; a küzdelemben igen, de nem a háboruban fekszik az eredmények titka; az ellentétek szembeállításá-

az eltérések kidomborítása nem lehet feladata senkinek, de igenis egyeztetése, harmonikus egyeztetése minden tényezőnek, minden ágazatnak, minden erőnek: az lényegileg a feladata minden téren társadalomnak és államnak egyaránt.

Én azt hiszem, tisztelt uraim, hogy eltaláltam a helyes utat.

Dreyfus elítélve.

Egy hónapi tárgyalás után meghozta az ítéletet Dreyfus ügyében a rennesi hadbíróóság.

Előre hirdette mindkét párt, hogy meg fog nyugodni az ítéletben. Loubet elnök ünnepélyesen kijelentette, hogy érvényt is fog szerezni az ítéletnek, de bajosan hisszük, hogy ezzel vége legyen a Dreyfus-ügynek. Mindenesetre appellálnak a semmitűszékhez. De egyelőre legalább remélhetni, hogy visszanyeri nyugalmát Franciaország.

Az ítélet *marasztaló* Dreyfusra, de nem halálos ítélet, mint a közvádó kívánta, nem is deportálás az ördögzigetre, mint az első volt, hanem **10 évi fegyház.**

A tárgyalás utolsó napjáról távirataink a következők:

Rennes, szeptember 9. A tárgyalást okvetlen még ma befejezik. Jelen távirat feladásakor Demange még beszél. Utána röviden Labori fog beszélni, úgy hogy az ítélet körülbelül délután 3 órára, esetleg csak az esti órákra várható.

Demange beszéde folytatásában azon kezd, hogy Carriere nagyon könnyűvé tette magának a dolgot. A Canon Court 120-ról csak azt mondta, hogy ő nem tüzértiszt és nem ért hozzá, ezt nyugodtan a bírakra bizza, a kik tüzértisztek.

Épen olyan könnyen bánt a borderóval, azt mondta, hogy nem irásszakértő és így megbizik Bertillonban. Azt következteti, hogy azt bajos megállapítani, hogy okvetlen a vezérkarból került a borderó és pedig aspiránstól és

rendőrfőnökkel küldött esendőrcsapat kíséretében, kísérték Lucchenit a Szent Antal fogházból a püspöki* börtönbe, Genf börtönébe. Az átvitel akkor történt, mikor az utcák teljesen üresek voltak, úgy, hogy senki se látott, se nem tudott arról semmit. Ezért nem is volt tüntetés, mely más esetben előfordulhatott volna.

A börtön egy komor régi kőépület, amely egy szűk, sötét utcában van, a híres Szent Péter-templom közvetlen szomszédságában, a mely Kálvin temploma volt, kinek híres műve előtt viszont püspöki templom jellegével bírt. Reggel hatkor hallotta Luccheni csikorogni a börtön nehéz vasajtáját háta mögött; látta, hogy zárul el előle a világ mindörökké, s hogy lesz ő élő halottá. De a bünbánat szelleme még nem érintette s mielőtt börtön ajtai bezárultak, még egyszer végig kiállt az üres utcán: éljen az anarchia!

Hat hét mulva bevallotta a papnak, hogy cinizmus merő dicsekvés volt, hogy három órával rettentő bünténye után már megbánta azt. Végre azt is bevallotta, hogy voltak cinikusai is s azt hiszik, hogy be fogja vallani, kik voltak azok s a többi is. Így töri meg a magányos elzárás keménysege még a legelszántabb és legtevékenyebb anarchistákat is.

De most térjünk át Luccheni életmódjára a kantoni börtönben. Mindenféle mesék keringtek a büntetés természetéről, körülményeiről, amelynek állítólag alá van vetve. Széltében

* A börtön-épület egykor a püspökség tulajdona volt, persze még a hitújítás előtt.

hosszában hirdették, hogy földalatti helyiség a börtöne, amelybe a világosság egy sugara se hatolhat be; hogy eledelét, amely éppen csak arra elégséges, hogy éhen ne vesszen, egy nyílason adják be neki; mint valamely ketreczbe zárt vadállatnak, hogy egy szót se szólhat élő lényhez, egyszóval, hogy gyötörik.

Nos tehát ebből semmi sem igaz; Lucchenit sohase gyötörték, de nem is kényeztették el. Eddig ugyan magányos cellában tartották, de nem a föld alatt. Másrészt cellája a földszinten van s egy udvari ablak jól megvilágítja azt. Tiszta, esinos cella az, sokkal nagyobb és jobban szellőztetett, mint akármelyik amerikai börtön cellája, melyet eddig láttam. A fogoly-nak jó és tiszta ágya van, szalma matráczezat; van kis asztala és széke; kényelmes, gyapju ruhát visel, egyszóval tisztaság és egészség szempontjából jobb körülmények közt van, mint akármikor szabad élete folyamán.

S ma ez a napirendje: hatkor reggel költi fel a börtöni csöngetyűt, mikor is rendbe kell hozni ágyát s ki kell takarítani celláját. Aztán papír-doboz készíttéssel foglalkozik, amelyet csak most kezdett tanulni, egész 8-ig, mikor egy liter tejes kávé kap (café au lait) de ezukor nélkül. Délben levesből és főzelékből álló ebédet kap s ha jól viseli magát, egy pohár könnyű veres bort. Hat órákor vacsora gyanánt csak levest kap. Napjában egy kiló durva fekete kenyeret kap. Ezt a három étkezési alkalommal tetszés szerinti arányban fogyaszthatja el, de azonkívül nem chetik.

Hetenként kétszer, vasárnap és csütörtök délben minden rab kap egy jó darab főtt húst. Ebből világos, hogy az anarchista, bár mindennapi jutaléka egy cseppet se fényes, de elég jól van táplálva, kétségkívül jobban, mint szabad korában, és sokkal jobban, mint honfitársainak nagy többsége.

Naponta kétszer Luccheni elhagyja celláját és a börtön udvarán sétál harmincz perczig a többi rabokkal. Szomoru egy menet! Libasorban mennek egy-egy méternyi távolságban s egymáshoz szólások nem szabad. Az udvar szűk s mikor csekély körben ott forognak, bizony elég szomoru látványt nyújt. Vasárnapként istenitisztelet van a börtönkápolnában, melyen mind részt vehetnek, ha akarnak s ámbátor az anarchisták megvetnek minden vallást, úgy értesültem, hogy Luccheni rendes templomjáró lett.

Van még börtöni könyvtár is, amelyből a rabok vasárnaponta könyvet kaphatnak. Egész vasárnap olvashatnak, sőt egy kis időt naponta is tölthetnek olvasással úgy déltájt. Egy alkalommal, midőn ellátogattam a börtönbe, Luccheni aajtaja nyitva volt, asztalán Svájcz képes történetét találtam, melyből valószínűleg munka közben is olvasott.

Ugy találtam, hogy a gyilkos jelentékenyen megváltozott elítéltetése óta. Bajusza megnőtt, arca megfehéredett, sira és kövér lett. Könnyű alakja megizmosodott; arczán még mindig játszik az a guumi-elasztikus mosolygás, de a dicsekvés letűnt róla. Szemei lesütvék, arczki-

ez szerinte nem lehet más mint Dreyfus. Ez is csak odavetett, pusztá feltevés.

Rennes, szept. 9. A berlini »Reichsanzeiger« közleményéről itt már tegnap délután tudtak. A hatás óriási és azt hiszik, hogy nagy lesz a befolyása az ítéletre. Labori az ő rövid beszédében reflektálni fog, illetőleg a bíróság tudomására fogja hozni a »Reichsanzeiger« közleményét. Itt egyébről nem is beszélnek.

Rennes, szept. 9. Demange még mindig beszél. Folytatja a borderó megbeszélését. Ennek szerzője azzal, hogy hudraylikus fékről beszél, hajmeresztő tévedést követett el és nyilvánvalóan beigazolta, hogy tüzéségi dolgokról fogalma sincsen. Már ebből eléggé világos, hogy Dreyfus nem lehet a borderó szerzője.

Demange azután Dreyfus bourgeois tartózkodását beszéli meg és kifejti, hogy az a tiszt, a ki ott meg fordult és idegen tisztekkel beszélt, csak Greiner lehetett, a kit árulását már elítélték.

Páris, szept. 9. Demange védő beszédét méltatva, elismerik a revizó ellenes ujságok a a védő kiváló szónoki tehetségét és ítélőképességét. Azt mondják azonban, hogy *nem hozott föl új tényeket és ennél fogva nem tudta megváltoztatni a tárgyalás keltette benyomást.* A revizió-párti ujságok konstatálják, hogy Demange kimutatta a titkos iratsomó üres voltát és megdöntötte Beaurepaire tanuinak jelentését. A lapok nagyobb része azt hiszik, hogy a haditörvényszék ma hozza meg ítéletét. Labori a Figaró tudósítójának azt mondta, hogy meglátogatta Dreyfust és úgy találta, hogy a Rennesben szállongó híresztelések nagyon felizgatták. Dreyfus azt mondta Laborinak, hogy ha egyedül állana a világon, leginkább halott szeretne lenni.

Rennes, szept. 9. Demange védő után Labori kijelentette, hogy eláll a szótól.

Carriere röviden válaszolt Demangének, melynek viszonzválasza után Jouast elnök Dreyfushoz kérdést intéz, vajjon akar-e szólni?

Dreyfus feláll és a legnagyobb felindulás mellett, de miadamellett szilárd hangon kijelenti, hogy hazája és a hadsereg ellen soha sem vétett és most e szent pillanatban is kijelen-

fejezése alázas. Nem nehéz volt észrevenni, hogy az anarchista lélek meg van törve.

Luccheni bűnhődésének egyetlen, rettentő oldala a folytonos csönd és magány. Ezt nehezebb kiállani; mint a halált s nehéz különösen a fecsegő Luccheninek. Életet lát maga előtt, amely teljesen reménytelen; az örökös fecsegő szüntelen csöndre van kárhóztatva: a rossz ügy hirdetőjének nincs közönsége. A hívséges és lármás anarchistának szorgalmasan dolgoznia kell nap-nap után hattól hatig, anélkül, hogy elkölthetné munkája gyümölcsét s mi több, épen azon társadalom fönttartására, amelyet gyűlölt és megvetett. Nem csoda, ha szelleme megtörött; nem csoda, hogy bűnbánó lett.

Hogy meddig fog még Luccheni magánzárkában maradni, az még eldöntetlen kérdés. A magános elzárás azonban csak a bürtöni fegyelem kérdése s ha Luccheni jól viseli magát, nem valószínű, hogy kizárják azon kedvezményből, melyben a dolgozó rabok előbb-utóbb mind részesülni szoktak. Ez ugyan nem nagy szórakozás, mert egy bürtönőr folyton felügyel a rabokra munka közben s egyetlen szót se válthatnak büntetlenül egymással; mindazonáltal ők véghetetlenül jobbnak tartják ezt is a magános elzárásnál, mert ez legalább összehozza őket s lehetővé teszi, hogy lássák egymást; Lucchenit pedig mindig hősnek fogják tekinteni a kisebb gonosztevők, ha nem is beszélnek róla.

Végezetül legyen szabad egy kis epizódot közölnöm, a császárné meggyilkolásának tör-

tem, hogy ártatlan vagyok. Egyedüli vágyam, hogy becsületesen visszanyerjem, hogy gyermekeim szeplőtelenül nevemet viselhessék. Öt évig — ugymond — a legnagyobb kinokat szenvedtem, de az önök igazságérzetük következtében most itt állok, hogy becsületesen visszanyerjem. — (Óriási mozgás.)

— Jouast elnök: Befejezte?

Dreyfus: Igen!

Erre visszavonulnak ítélethozatalra.

Az ítélet.

Nagyváradra délután érkezett hozzánk egy távirati értesítés, mely szerint Dreyfust felmentették. Ez a hír terjedt el a tőzsdén is. E hír azonban hamis volt, a Frankfurter Zeitung utján terjedt el.

A valódi hír az ítéletről csak este jött meg és ez éppen ellenkezője volt az előbbieknél. 7 óra 12 perczkor jött a következő dringend sürgönyünk:

2-5 ellen 10 évi fegyház —

Hir szerint az Ördögzigeten eltöltött öt évet kétszeresen számítják be és így Dreyfust a jövő hónapban szabadon bocsátják.

Orvosok kongresszusa.

Magyarország orvosainak tekintélyes száma gyűlt ma össze városunkban. Midőn az ország minden társadalmi osztálya, minden köre, felekezete csoportokba tömörül érdekei köré, hogy azt megvédje s anyagi helyzetéről gondoskadjék, egy oly hatalmas társadalmi osztálynak, vagy prózáilag kifejezve kenyérkereseti ágának, mint a magyar orvosi kar, szintén jogában van ezt tenni annál is inkább, mert talán egy foglalkozás sincs, melynek anyagi helyzete annyira bizonytalan s abnormis lenne, mint az orvosi karé.

A járási és köri orvosok existenciája, melyen pedig az ország közegészségügye nyug-

ténetéhez, még pedig eddig még sehol se közölt adatot, mely eléggé meg fogja mutatni, mily csekélységnek látszó körülmény tette lehetővé az iszonyatos büntény elkövetését.

Tudjuk jól, hogy szeptember 10-ike 1898-ban szombat volt. Előtte való nap jött ő felsége Cauxból Genfbe, Rothschild bárónéval villásreggelizni, kinek fehér kastélya a tó melletti magaslaton, de már Genfen kívül, a legszébb nyári palota a Léman tó mellett.

Rothschild báróné-é volt a legszebb yacht is a tavon. Pompás gőz-yacht s azt a negyvenöt mértföldet, amely a kastély és Territet között van, két óra alatt futja meg.

Pénteken, a villásreggeli után a báróné mindenáron yachtjával akarta elvinni a császárnét Territetbe s ő Felsége már-már elfogadta az ajánlatot, midőn egyszerre csak észébe jutott, hogy megizente egy kis csukrásznak, a Boulevard du Théâtre-on, kinek csokoládéját nagyon kedvelé, hogy meglátogatta boltját s egy csésze csokoládé után édességet is vásárol nála. Így hát, ámbár a báróné nagyon marasztotta, meg akarta tartani ígését s elment Sztaray grófnővel a kis csukrászdába, ahol a két urhölgy pompás kis csokoládézást rendezett s módfelett boldoggá tette a tulajdonost bókjaival és vásárlásával.

De a szegény császárnénak életébe került ez a gyöngédség. Mert a helyett, hogy a kastélytól egyenesen a báróné yachtjába szállott volna, Genfben töltötte az éjt s másnap délben utjában a halállal találkozott.

szik — nyomoruságos. Egy memorandumot fog felterjeszteni az orvosi kar a kormányhoz, melyben számtalan tényt fog felsorolni. A magyar közegészségügy égbekiáltó mizériáiból. E mizériák közt méltó helyet foglalhat el a pecze-szöllősi körorvosi eset, melyet annak idején bőven tárgyaltunk s felhívtuk rá a hatóság figyelmét, hogy a körorvosnak a kör székhelyén kell-e tartózkodni, vagy a fizetés huzásával egy jövedelmezőbb helyen is tartózkodhatik? Ne felejtjük azt sem, hogy a közegészségügyi mizériák létezésében nem csak az állam, hanem sokszor maga az orvosi kar is hibás s ha vannak követeléseai az állammal szemben, legyen tagjaival szemben is szigorú. E tekintetben igen hasznos volna az orvosi kar nivójának emelésére azon terv megvalósítása, mely már a múlt évben is foglalkoztatta az országos orvos-szövetség kongresszusának gyűlését, hogy t. i. a magyar orvosi kar kamarailag szerveztessék. Ez az eszme azonban aligha kerül egyhamar nemcsak megvalósításra, hanem tárgyalásra sem.

Hogy miért nem kerül, annak oka az, hogy sokkal fontosabb tárgy van szőnyegen, az orvosok díjazása, melyről az állítatják, hogy egy cseppet sem áll arányban azzal, a munkával, a melyet az orvosok végeznek. A dolog úgy áll, hogy az orvos, mint minden szellemi munkás, tul szerény s a honorálást a páciensre bizza.

Az orvosok előreláthatólag holnap közgyűlésükön arról fognak panaszkodni, hogy a közönség ezt az ő szerénységüket kész kizsákmányolni.

Hogy miben fog megállapodni a közgyűlés e tárgyban, az nem tudható előre, de tény, hogy e panasz jogos hangoztatása jó hatással lesz a díjazás tekintetében is, a mint ennek híre a közönség körébe is kiszivárog.

Panaszuk van még az orvosoknak a biztosítási vizsgálatok díjazása ellen is. Az intézetek, melyek halálesetre való biztosításokat kötnek, az orvosi vizsgálatok díját szerfölött alacsonyra szabják. Az orvosi kar tiltakozni fog ilyen önkényes eljárás ellen.

A többi tárgy már az orvos-szövetség belügye, a tagsági díjakra s a kar nyugdíjügyére vonatkozik s ha ezek mind jól megoldatnak s az orvosi kar javára beválnak, úgy el lehet mondani, hogy a testületi szellem használt.

Hogy az orvosok ügyeiket mennyire lelkiükön viselik, azt mutatja nagy részvételük a kongresszuson.

A kongresszus tiszteletbeli elnökévé dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspököt kérték fel, ki ugy a tárgyaláson, valamint a banketten való megjelenését megígérte.

A program a következő:

Fél 8 órakor igazgató-tanácsi ülés a Fekete Sas nagytermében, mely után fél 10-kor kezdetét veszi a közgyűlés a következő programmal:

1. Elnöki megnyitó.
2. Tiszteletbeli elnökök választása.
3. A kongresszus üdvözlése.
4. A főtitkár beszámolója.
5. A pénztáros beszámolója.
6. A tagsági díj megállapítása az 1900. évre.
7. A biztosítási vizsgálatok díjazásának ügye.
8. A nyugalomdíj és segélyintézmény tervezete.
9. A kormány és törvényhozás elé terjesztendő beadvány tartalmának megvitatása.
10. A jövő évi kongresszus helyének kijelölése.
11. Esetleges indítványok bejelentése.

12. Három tagu pénztárvizsgáló bizottság választása.

13. Az igazgató-tanács kiegészítése.

D. u. 2 órakor diszebed a Fekete Sasban, melyet a város ad vendégei tiszteletére. 4 órakor kirándulás a közutin a Püspök- és Félix-fürdők megtekintésére és 9 órakor visszautazás a városba.

A vendégek érkezése

Az érkező orvosok zöme a tegnap esti gyorsvonattal jött. Ezen a vonaton jött meg a orvos-szövetség elnöke, dr. Kéthly Károly egyetemi tanár is.

A kedvezőtlen idő daczára is nagy közönség várta az érkezőket a vasuti indóháznál.

Dr. Kéthlyt dr. Buljovszky József polgármester fogadta, akinek üdvözlését meleg hangú szavakban köszönte meg Kéthly.

E két rövid beszéd után az orvos-szövetség tagjai lakásukra hajtottak.

Dr. Kéthly, Dollinger és Schwarcz orvos-tanárok dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök vendégei.

*

Este 8 órakor a Fekete Sas fogadó ebédlőtermében ismerkedési estére gyűltek egybe a vendégek, kiknek soraiban ott voltak Kéthly Károly dr.-on kívül Dollinger Gyula dr., Jedreszik Ernő dr., Grósz Emil dr., Schwarczer Ottó dr., Högyes Endre dr., Purjesz Zsigmond dr., orvosprofesszorok, Csatáry Lajos miniszteri tanácsos s számos nagynevű képviselője még az orvosi tudományak.

Bölony intendáns a színházépítésről.

Egyik munkatársunk felkereste a tegnapi nap folyamán Bölony Józsefet, a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsát, hogy tőle szives felvilágosítást kérjen a nagyváradi állandó színház felszerelési s fenntartási költségeire, valamint azon kötelekre vonatkozólag, mely a város s az intendáns közt a nyári színelőadásokra nézve fennáll s mely most az új színház felépítésével, a szerződés értelmében megsemmisül.

Ez utóbbira vonatkozólag az intendáns határozottan kijelentette, hogy ha az állandó színházban az előadások októberben, vagy novemberben meg nem nyílnak és erről ő nem lesz előzőleg biztosítva, ez esetben ragaszkodik ahhoz, hogy még a következő nyári idényben is előadásokat tartson. Biztosítékot kíván tehát a vállalkozókat illetőleg is, hogy a színházépület a jelzett időre készen legyen, hogy a következő nyári színiidényre tudja, hogy a következő nyári színiidényre tudja, hogy mihez tartsa magát. A szerződésben ugyanis az van, hogy az esetben, ha az állandó színház az őszi megnyílik, a nyári színelőadások tartása ki van zárva. Ezen időpont kikötése különben azért is okvetlenül szükséges, mert a szintársulatok a téli idényre október hóban helyezkednek el, ha pedig a vállalkozók folyton határidő kitolást kérnek a jelzett időn túl, egy rendes szintársulat ide nem jön.

Az új színház felszerelési és fenntartási költségeire nézve a kolozsvári színház költségeit veszi alapul és e szerint a következőkben állapítja meg az adatokat. A városnak a suffita és a kulisszák beszerzése kerül 5800 frtba; az épület fenntartása, biztosítása (2000 frt), a gépész, házmester, tisztogatók fizetése évenként kerül 9000 frtba; a gázvilágítás (havonta 700 frt, 160 gázláng), fűtéssel 9000 frt. E szerint az első évben a kiadás 23,800 frt, melyből a második

évben csak az 5800 frt felszerelészerü kiadás marad el.

Végül kijelenti, hogy *szubvenció nélkül egy olyan szintársulat, mely az itteni közönség igényeit kielégíti, el nem élhet.* Arra nézve, hogy az új színházat kinek van jogában bérbe adni, azt mondja, hogy a színügyi bizottság bérbe adhatja a közgyűlés jóváhagyó határozata mellett.

„Örömmel“ fogadott adóemelés.

—id— Nagyvárad város jövő évi költségvetését már összeállította Ragány János városi főszámvevő. Óriási munkát végzett, nagy körültekintéssel, buzgalommal. Jól tudjuk, hogy minden tételt a legnagyobb megfontolással, a minimumra redukálva állított be a költségvetés kiadásai közé, hogy elkerülje a deficitet s ez által a közköltő emelését. Hogy ez még sem sikerült, nem rajta mulott.

Most már bizonyos, hogy a költségvetés szerint legalább 6% közköltő emelés van feltüntetve a hiány pótlására.

Igyekeznek egyes városházi szócsövek ezt szépíteni s azt állítják, hogy a törvényhatósági bizottság tagjainak zöme helyesli a közköltő emelést, mert azt hasznos befektetések igénylik.

Csak hogy ez a szépítgetés nem éri el célját, mert a közköltő emelés hírére a törvényhatóság majd minden független tagja a legnagyobb megütközéssel fogadta. S mi türes, tagadás, azt jelenti a közköltő emelése, hogy Nagyvárad város pénzügye kátyuba jutott.

És hiába szépítjük a dolgot, a legnagyobb aggodalmat keltheti ez a közköltő felemelés, mert már is tulterhelve van a város polgársága különféle czimeken.

A számok esalhatatlansága igazat ad abban, hogy a nagyváradi mostoha viszonyoktól eltekintve, más városokkal szemben, nem vagyunk kevésbé megterhelve.

Nem elég a 30 százalékos közköltőre mutatni, mert akkor hamis képet nyerünk.

Az állami adókon kívül fizetünk ma Nagyváradon:

közköltőt	30 százalékos
iskola-adót	5 „
ipariskola-adót	2 „
óvoda-adót	3 „
betegápolási alapra	3 „
utadót	10 „
vizdíjat (az állami adóhoz átszámítva)	21 „

összesen: 74 százalékos

Ha ehhez hozzászámítjuk az emelni szándékolt 6 százalékos, kerek 80 perczentre rug az állami adókon kívül fizetendő teher.

Van a törvényhatóságnak elég olyan tagja, a ki meg nem érzi, ha évenként 10—20 frttal nagyobb összeggel járnl a közterhek viseléséhez, de ezer és ezer polgár már sem bírja a kirótt terhek viselését.

Tessék betekinteni az adóhivatal könyveibe, hány olyan látszólag jómódu polgár nevére akadunk, a ki évtizedeken keresztül pontos adózó volt, de a nyomasztó viszonyok folytán pár év óta halomra gyűl az adóhátraléka. Nem a polgári köteleességek iránti érzék hanyatlott ezeknél, hanem a nehéz megélhetési viszonyok súlyát érzik.

Ha már most 6 százalékkal emeljük a közköltőt, milyen kilátásunk van a jövőre, a mikor a színházat megnyitjuk.

Eltekintve az építési költségtől, beszerzett pontos adatok szerint állandó teher lesz a városban:

állandó felügyelet legalább évi	400 frt,
tűzbiztosítás	5000 „
évi tartozás, fenntartás	2000 „
fűtés	2200 „
világítás	2500 „
szubvenció legalább évi	10000 „

összesen: 22100 frt,

és ez megfelel 7 százalék közköltőnek, pedig az egyes tételek a minimális összegben vannak felvéve.

Ezen újabb terhek alól ki nem bujhatunk, ha azt akarjuk, hogy Nagyvárad város közönsége ismert müigényének megfelelő szintársulat foglalja le téli szállásul szükre szabott, de pazar pompával felékesített színházunkat.

A közköltő és más sallangokkal együtt fizethetünk tehát pár év mulva 87 százalékot.

A költségvetés tárgyalásánál, hisszük, mindezeket figyelembe veszik s majd akkor látjuk, hogy a törvényhatóság »zöme« nem fogadja olyan lelkesedéssel a 6 százalékos közköltő emelést, mint már egyesek előre hirdetik.

Megmérgezett tisztikar.

— Levél a hadgyakorlatokról. —

A 37. gy. ezred tisztikarát súlyos természetű baleset érte a napokban s csak a G ndviselésnek köszönhető, hogy a balesetből nagyobb veszedelem nem következett. Így is meg van viselve eléggé az egész tisztikar s az eset jobban megviselte, mint a hadgyakorlat.

Az ezred most az aradi 33. és debreczeni 39-ik gy. ezredekkel Arad és Biharmegye határain gyakorlatozik s egy ideig az ezred egészségi állapota, daczára a nagy fáradalmaknak, elég jó volt. Alig egy néhány megbetegedés történt a legénységből egy erősebb menet következtében.

F. hó 6-án szerdán érkezett a 37. gy. ezred Nagy-Halmágyra, itt bevárando az ellenséges hadsereg támadását. Az erdőn keresztül jöve, észrevették, hogy rengeteg sok a gomba az erdőn s már előre elhatározták, hogy gombát fognak ebédelni. Kiadták tehát a rendeletet a szakácsnak, aki azt állította, hogy meg tudja különböztetni, hogy melyik a jó és melyik a mérges gomba, — hogy szedjen jó sokat és készítse el ebédre. A szakács szót fogadott s hogy eleget tegyen a tiszt uraknak, össze is szedett amennyit csak tudott s ebédnél ott volt asztalra téve hus körül izletesen elkészítve a még párolgó gomba vagdalék. Az egész tisztikar neki látott az evésnek s jóízűen fogyasztották el a rengeteg sok gombát mind egy cseppig.

Egy darabig az asztal mellett beszélgettek mindnyájan, mikor egyenként kezdtek főfájást, gyomorémelygést érezni, majd mikor a baj mind gyakrabban, általánosabban lépett fel, az egész tisztikaron kinos nyugtalanság vett erőt s egyszerre megvillant mindegyikök agyában:

— Meg vagyunk mérgezve, a gomba mérges volt.

A tisztikar mind a 45 tagja többé kevésbé érezte a mérges gomba hatását. Némelyeken oly kinos kolerikus fájdalmak vettek erőt, hogy kinjukban a földön fetrengtek, mások orvosszerek után kiáltoztak. Némelyek a lóra ülve vágattak a községbe ellenszerekért.

A dologban az volt a legkétségbeejtőbb, hogy éppen a doktorok feküdtek szinte öntudatlan állapotban s magukon sem voltak képesek segíteni, nemhogy másokon. Egész zür-

zavar színhelye volt az egész tábor s a legénység is látva a bajt, kínos nyugtalanság fogta el. A bevett nagy mennyiségű mandulatej és csersav végre megtette a hatását s némelyeknél csak nagy főfájás és étvágyhiány volt, a gombamérgezés utókövetkezménye, mások azonban két napon keresztül is öntudatlanul feküdtek. Ez utóbbiak közt volt *Hajdu István* főhadnagy is.

Az ezred másnap a tisztikar betegsége miatt nem rukkolt ki, hanem egésznap pihent.

Az ezred most *Joszáshelyen* van, Arad-megye borossebesi járásban s a jövő héten esütörtökön érkezik haza.

UJDONSAGOK.

Gyászos évforduló.

1898. szeptember hó 10-én d. u. 1 óra 30 perczkor Erzsébet királynét Genfben a Beaurivage szálló előtt Luccheni olasz anarchista szíven szurta s pár óra múlva meghalt.

Igy tudja ezen adatokat egy év óta Magyarország apraja-nagyja s nem feledik el emberöltők multával sem, hanem amidőn eljön az a gyászos évforduló szeptember 10, elnémul a vidámok zaja, elszáll a mámor s minden magyar kedve szomorúvá változik. Gyászolunk ismét, mint egy év előtt, amidőn közvetlenül állottunk az esemény hatása alatt, amidőn megdöbbenve néztünk Genf felé, ahol a legnagyobb gonoszság párolgó tőrrel, vigyorgó arccal áll áldozata fölött s ahol a jóság szelleme átvert szívvel kiterítve fekszik.

Ez a sorsa évezredek óta a jóknak, a nemeseknek, a dicsőknek. Buknak, letörnek, elpusztulnak, mert a gonoszság határtalan nagy, erejében növekedik napról-napra s harcza a jóság szellemeivel egyre vakmerőbb lesz.

Törvényhatóságok, közigazgatások, testületek öltének ezen évfordulón gyászt. A katolikus templomokban a vasárnapra való tekintettel Erzsébet királyné emlékéért hétfőn tartanak gyászistentiszteleteket.

Hétfőndélelőtt 9 órakor a *székesegyházban* nagy gyászpompával megy végbe a requiem. A gyászmisét nagy segédlettel dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök tartja.

Feledhetetlen Erzsébet királynénak a gyászos évforduló alkalmából a helybeli székesegyházban f. hó 11-én, mely napra az idén az évfordulati gyásznappal, a vasárnap és egyszerűen Mária névünnepe miatt át van helyezve, tartandó ünnepélyes gyászistentisztelettel kapcsolatosan, a *Mária Valéria* főhercegnő őrsz. és kir. Fensége fővédnöksége alatt által bizottság által az ország szívében Erzsébet királyné emlékére emelendő templomra gyűjtés történni s emlékképeknek fognak az adaknak osztatni.

Istenben boldogult Erzsébet királynénkat a szülőjük az emlékképek s előállító Franklin-tárat jó hírnevéhez méltók.

*

a bold. Szűz Mária nevenapja ünnepén a *Nagyvárad olasz*-i róm. kath. plébániai templomán reggeli 9 órakor az ünnepélyes szentmisét dr. *Dencs* János tb. kanonok esperes plébános teljes papi segédlet mellett, a szent beszéd pedig *Kópis* József káplán mondja, melynek valamint a 1/2 12 órai csendes szentmisén a rendeztetik Erzsébet felséges királyné a *Budapest* yunk áldott emlékének megőrzésére a *Nagyvárad* n építendő *Örökimádás* templomára, a vállalkozta és eszközésére szíves készséggel az *ö. Grunwald* polgármesterné és *Henrikné*, nőegyleti alelnöknő urhölgyek. *Henrikné* nőegyleti alelnöknő nise alatt *Szunyogh* Lórándnál

urhölgy és *Szmazsenka* hegedű, illetve gordonka játéka mellett *Wlassák* Vilma a szintársulat jeles operaénekesnője fog gradualéra és offer-tóriumra Gounod ave Máriáját előadni. Igen kívánatos a sz. ügy érdekében, hogy mindenki — szegény és gazdag — meghozza áldozatát részint a legmélt. Oltáriszentség örökös imádjának előmozdítása iránti buzgóságból, részint kedves hazánk védangyala Erzsébet királynénk iránti kegyeletből, kinek áldott emlékét az emelendő templom, folyton kegyelettel fogja hirdetni.

Holnap pedig — azaz *hétfőn*, — a *Nagyvárad olasz*-i plébánián d. e. 10 órakor Erzsébet felséges királyné asszonyunk lelki üdvéért ünnepélyes gyászistentiszteletet tart *Dencs* János. tb. kanonok teljes papi segédlettel.

*

A *Szent László*-templomban hétfőn délelőtt 9 órakor szintén nagy requiem tartanak. A gyászmise alatt a kath. *legény-egylet* dalárdája gyászenéket ad elő. A ravatalt *Jelinek* Ferencz műkertész és *Germán* Károly »Kegyelet« temetkezési intézet tulajdonos állítják fel és diszitik. — A Szt. László-templomban hétfőn gyűjtés lesz az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás templomára.

*

A *biharmegyei és nagyvárad* nőegylet tagjai az olasz-plébánia templomban tartandó gyászistentiszteleten vesznek részt. Özv. *Grunwald* Henrikné az egylet tagjait a megjelenésre a következő meghívóval kérte fel:

Felkérem a »biharmegyei és nagyvárad nőegylet« tagjait, miszerint néh. Erzsébet királyné asszonyunk ő felsége lelki üdvéért tartandó gyászistentiszteletre az *olasz róm. kath. plébániai* templomban f. hó 11-ik napján hétfőn d. e. 10 órakor megjelenni szíveskedjenek.

Nagyváradon, 1899. évi szeptember hó 9.

özv. *Grunwald* Henrikné,
alelnöknő.

*

A *joghallgatók* testületileg vesznek részt a székesegyházban tartandó gyászistentiszteleten. A joghallgatók a jogakadémián gyülekeznek, honnan fél 9-kor indulnak.

TÁJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 13. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor a városi háza nagytermében.

* **Mária nevenapja.** A kath. egyház ma, vasárnap üli a Mária ünnepek legszebbikét: Mária nevenapját. Különös hálával és tisztelettel eltelve ünnepeljük a Megváltó édes anyjának névnapját. Az összes kath. templomokban nagy ünnepélylyel tartják meg az istentiszteletet s az egyház mindazon hívőknek, kik e napon áhitattal szent gyónáshoz és áldozáshoz járulnak, teljes bucsut enged. — Körözs-Tarján községben ma van a templomszentelési ünnep, bucsuval. Az ünnepélyes szent misét *Bunyitay* Vincze kanonok tartja. A bucsun a környékről és Nagyváradról is sokan lesznek jelen.

* **Veni Sancte** tartatott a *Nagyvárad-ujvárosi róm. kath. fu-iskolában* az ünnepélyes »Veni Sancte.« A Szentlélek segítségül hívása után szent mise volt, ez után pedig a tanuló ifjuság az iskolába tért vissza, hol az iskola igazgatója, dr. *Vucskics Gyula* beszédet tartott. A nagy ügyszeretetre valló beszéd

olytán megemlítette, hogy az ifjuság, főképp hit-erkölcsös irányban haladjon párhuzamosan a tudományos előmenetellel. Legyenek a hitben erősek, mint a milyen volt szent. Lajos francia király, ki egyszer úgy nyilatkozott: hogy nem arra büszke, hogy király, hanem arra, hogy a kath. anyaszentegyháznak tagja. A szép beszédet ima zárta be. És ezzel az új tanévhez Istentől erőt és kitartást kívánt a tanító testületnek is, mely az iskolának annyi éven át Nagyváradon tekintélyt és becsületet vivott ki.

* **Néhai b. Dóry főispán arcképe.** Nagyvárad város törvényhatósága, kegyelete jelétül megfestette Nagyvárad város boldogemlékü főispánjának b. *Dóry* Józsefnek arcképét. *Bihari* Sándor kiváló festőművész már egy hónappal ezelőtt leküldte a képet s annak átvételére a közgyűlés egy szakértőkből álló bizottságot küldött ki. A bizottság dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöke alatt vasárnap vizsgálta meg a képet s azt teljesen hűnek, sikerültnek találván, átvette. A képet Nagyvárad város tanácstermében függesztik ki.

* **Kitünő alapvizsgálatok.** Tegnap Des *Echerolles* Kruspér Gilbert és *Jancsovits* Jenő joghallgatók az első alapvizsgálatot kitüntetéssel tették le.

* **Megyegyűlés.** Biharvármegye őszi közgyűlését szeptember hó 20-án tartja. Mintegy 400 ügy kerül tárgyalásra, de választás nem lesz. Már pedig e nélkül nagyon csendes a megyegyűlés. Kiválóbb közérdekű tárgy azonban itt-ott kerül a sok között. A tárgysorozatot most állítják össze.

* **A színház világítása.** Az építés alatt levő nagyvárad téli színházat az építésre felügyelő bizottság villanyval óhajta világíttatni, ez ellen azonban a gázgyár óvást emelt. A városi tanács is azon nézetben van, hogy a gázszerszűrés nem kötelezi a várost arra, miszerint a színházat gázzal világíttassa. A gázgyár igazgatója hosszú beadványban, a szerződés pontjaira hivatkozva igyekszik kimutatni, hogy köteles a város minden középületét gázzal világíttatni. A szerződés azon kitétele »belátás szerint,« csak ki van kapva a szerződésből. Ezután bizonyítja, hogy a míg a gázvilágítás 7 hónapi szezon alatt 160 lánggal 2540 frtba kerül, a villamos világítás 4500 frtra rug. Ilyen alapon kéri a színháznál a gázvilágítás behozatalát.

* **Wagner ezredes nyugdíjban.** A hivatalos lapnak a tegnapi száma közli, hogy ő Felső *Wagner* Vilmost, a 37-ik gyalogezred ezredesét saját kérelmére nyugdíjazta s neki ez alkalomból a 3. osztályú vaskorona rendet adományozta.

* **Diszes temetés.** Vasárnap délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra az oly ifjan elhunyt *Fráter* András megyei aljegyző hülttetemét. A közközház udvarán, hol a temetés végbement, *Szunyogh* Péter alispánnal a vármegyei tisztviselők teljes számában s nagyszámu előkelő közönség jelent meg. *Csák* Máté ev. ref. lelkész a halott felett szép imát mondott. A koporsót elborították a gyászoló család, a megyei tisztikar és az ösmerősök koszorui. A temetést *Weiszlovits* Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Életmentő kadét kitüntetése.** Ö Felső *Gandernak* Emil kis-mártoni katonai alreáliskolai növendéknek, aki a vízbe fuladástól saját élete veszélyeztetésével egy ifjút kimentett: az ezüst érdemkeresztet adományozta.

* **Névmagyarosítás.** *Pléva* József csendőr vezetéknévét *Balogra* magyarosította.

* **A budapesti hadtestparancsnok gyásza.** *Lobkovitz* herceg hadtestparancsnokot súlyos családi gyász érte. Édesanyja — mint egy, távirat jelenti — Frischauban (Morvaország) ma meghalt.

* **Eljegyzés.** *Benkő* Ernő törvényszéki joggyakornok tegnap váltott jegyet dr. *Persz* Adolf kir. jogakadémiai tanár nagyműveltségű s bájos leányával Arankával.

* **Szerencsétlen hely.** Utas: (vicinális vasuton a kalauzhoz) Miért fűtyöl ezen a helyen olyan keservesen a gőzös?

Kalauz: Itt ismerkedett meg egy gépész a feleségével.

* **Aranylakadalom.** Szép családi ünnepély volt a napokban *Mayer* Antal vármegyei házgondnok családjában. Aranylakadalmát tartotta nejével *Holcság* Johannával. Ezelőtt ötven évvel esküdtek egymásnak örök hűséget s egy félszázadot éltek át együtt boldog családi életben. Mint ezelőtt 50 évvel, most is felkeresték az istenházát, hogy hálát adjanak a vett jókért s további áldást kérjenek az Úrtól. *Kópis* József káplán szép beszédet intézett az aranylakadalmas párhoz, akinek sokan gratuláltak a szép ünnep alkalmából.

* **A Weiszlovits-ház kisajátítása.** Tegnap cikkkünkre illetékes helyről arról értesülünk, hogy téves a gróf Bethlennétől vásárolt Bazár épületnek össze hasonlítása a város által kisajátítás alatt álló Weiszlovits ingatlanságával. Mert míg ez egy teljesen felszerelt és legjobb karban levő ipartelep, addig a grófnő Bazárja egy ideiglenesen épített keskeny rozszant épület és egy értéktelen színház deszka bódé, melyben tudvalevőleg a város az új színház felépítésével többé semmiféle előadásokat tartatni nem is enged, nehogy az új színháznak konkurencziát csináljanak. Mindezt tehát egy nagyvonalú költséges építkezéssel előbb újra átalakítani kell, hogy némileg használhatóvá váljék. Ez és egyéb belső körülmények mutatják, hogy ez a vétel nem olyan rózsás, mint a milyennek látszik és így egybe nem hasonlítható a kisajátítás alatt álló kész iparteleppel és ingatlansággal, hol a boltberek is tudvalevőleg sokkal magasabbak, mint a tulsó oldalon. Sem ez, sem az miniszteri döntése nem mutatta ki tehát azt, mintha Weiszlovitsnak nem volna igazsága. Sőt ellenkezőleg mindkét miniszter csak formai okokból utasította el Weiszlovits felebbesztését, egyik se ment be az érdembe, mert különben e magántulajdonjog elnyomását kellett volna megállapítaniok.

* **Diszérem 50 évi szolgálatért.** Kinter János házi cseléd már 50 éve szolgál a szentkozmai pusztán, becsületesen. Gazdája: özv. *Balogh* Boldizsárné kérelmére a belügyminiszter Kinter János részére leküldte a diszérmet.

* **Jó tanács.** Fialat asszony: Ha az uram haragszik, rendesen azzal fenyegetődzöm, hogy hazamegyek anyámhoz.

Idősebb asszony: Rossz politika édesem; azzal fenyegezd, hogy magadhoz hívod az anyádat.

* **Nagy idők tanuja.** Darócson (Ungmegyében) tegnap halt meg egy sasvári *Deák* Vincze nevű volt negyvennyolczas honvéd főhadnagy, 72 éves korában. Az öreg ur, a ki nyugalmazott közjegyző volt, a forradalom idejében 14 csatában vett részt s egyike volt a veresapok legvittezebbjeinek. Az elhunyt *Damjanich* nak leghivebb embere volt s csak hosszas bujdosással tudott megmenekülni a bitófától vagy golyóhaláltól. Temetése ma délután 3 órakor lesz Darócson.

* **Betegség miatt a halálba.** Restye Kosztin szakadati lakos már régen betegkedett s e miatt nagyon elkeseredett. Egy izben a Körözsbe akart ugrani, de megakadályozták. A napokban a Szakadát melletti Csere erdőben egy fára felakasztva találták.

* **A fürdő idény vége.** A fürdőidénynek idestova vége; még pár hét s a már is megfogyott fürdővendégek bucsut mondanak a kies helyeknek. Ugy az államvasutak, mint a gőzmozdonyu közuti vasut szeptember hó 15-én beszünteti a fürdő vonatok közlekedését.

* **A veres sapkás honvéd temetése.** Velence egyik érdemes polgárát, *Pelsőczy* Józsefet tegnap délután négy órakor temették el nagy részvét mellett templomtéri labásából. Az elhunytat, ki a szabadságharc a alatt veres

sapkások hősi gárdájában küzdött, a helybeli honvédegylet tagjai nem kísérhették ki utolsó útjára, mivel idejében nem lettek értesítve a halálesetről. Képviselve voltak ellenben a temetésen küldöttségileg a »Velencei Népkör« és »Gazdakör«. A ravatal előtt *Sulyok* István tartott emelkedett gyászbeszédet. Ezután kocsira helyezték a virágokkal borított koporsót megindult a menet az újvárosi közös sírkertbe, hol az elhunytat örök nyugalomra helyezték.

* **Érzékeny koldus.** Koldus: (elszántan) Nem hittem volna, hogy a nagysága ilyen szegény világtalannak egy krajczárt adjon.

Asszony: Enye adta lelke, hát hogy lehet maga vak, ha azt is meg látja, hogy én egy krajczárt adtam és nem egy hatost.

Koldus: Ugy tudom azt kérem, hogy amint megkaptam a pénzt, rögtön vittem a legközelebbi boltba, hol azzal utasítottak ki, hogy egy krajczárért nem adnak — pálinkát.

IRODALOM.

Könyv Nogáll Jánosról. Nogáll Jánosnak, a nagy emberbarátnak, a példás életű főpapnak emlékezetét akarja szolgálni e könyv, mely szerkesztésünkben és kiadásunkban fog megjelenni.

Nogáll János, fölszentelt püspök, a nagyváradi latin szertartású káptalan nagyprépostja: felekezeti különbség nélkül nagy tiszteletet szerzett nevének az egész országban. S elhunytakor minden jóérezsű ember gyászolta benne a keresztény szeretet igaz papját, a keresztény szeretet igaz emberét.

Mert a mai korban valóságos tünemény volt ő, aki úgy élt, mint a kereszténység önmegtágadó szentjei; szűkmarku volt önmagához és bőkezű a szegényekhez, százezreket áldozván jótékony és nemes czélokra; s koldusa volt valósággal az ő koldusainak . . .

S ez a nagy jötevő amellet egyike volt a legkiválóbb egyházi íróknak; művei, melyekben *Pázmány* Péter nyelvének magyarsága elevenedik föl, megkapó, tős-gyökeres erőteljességgel, remekei a magyar egyházi irodalomnak.

Élete minden tekintetben érdekes és föl-emelő; s ez életet akarjuk mi leírni könyvünkben, mely kiváló nyomdai diszben, a jövő hó folyamán jelenik meg.

Leirjuk benne *Nogáll* János példás élete folyását; élete megkapó epizódjait, melyekben jóságos szíve, nemes lelke oly érdekesen tükröződik vissza; s foglalkozunk az íróval, a ki *Kempis* Tamás fordításával s annyi eredeti remekkel ajándékozta meg irodalmunkat.

Támogat bennünket munkánkban több kiváló író a világi és egyházi rendből.

Könyvünket *Nogáll* János püspök arczképe fogja ékesíteni. Előfizetési ára 1 frt 20 kr., mely vagy alólirt dr. *Vucskics* Gyula vagy *Sas*, Ede szerkesztő nevére küldendő.

Hogy *Nogáll* János emlékét méltóan szolgáljuk: könyvünk tiszta jövedelmének egy részét az általa alapított Szent Vincze-intézetnek szántuk.

Azt akarjuk, hogy a boldogult főpap életének tanúságai minél szélesebb körben elterjedjenek: ezért adjuk ki könyvünket s ajánljuk azt bizalommal mindenek pártfogásába, a kik a jó, a nemes, az igaz embert megbecsülni tudják. agyvárad, 1899. szeptember havában. Dr. *Vucskics Gyula*, plébános, a »Tiszántul« felelős szerkesztője. *Sas Ede*, a »Nagyvárad« felelős szerkesztője.

Lassare: F. J. Adjutus: **A lurdi szent Szűz tisztelete**; a francia 54-ik kiadás után. Ára füzve 1 frt 50 kr. Kötve 1 frt 50 kr. *Lasserre* Henrik

francia író szembajából a lurdi viz ájtatos használása folytán csodálatosan meggyógyult. E miatt fogadalomszerűleg elhatározta, hogy ugy a család megjelenéseknek, valamint a későbbi csodálatos meggyógyulásoknak történetét oknyomozólag leírja. Kutatásainak eredményét közzétette e czim alatt: *A Lurdi szent Szűz*. Művét több, mint 60 püspök látta el a legdicséretesebb jóváhagyással. A műnek olovvasása után IX. Pius pápa 1864. szept. 4. sajátkezű aláírásával külön brevével tüntette ki a szerzőt és művét. A művet lefordították majdnem minden nyelvre. Ezen mű ismertette meg Lurdot a világgal, ezen mű ismertette meg a XIX. század legnagyobb csodáját, ezen mű idézte elő százezrek lelkében a hitnek föléledését, vagy megerősítését, sok ezernél pedig a lurdi zárándoklást, vagy pedig a lurdi viz használatát. Több tekintélyes felszólításnak engedve a szerző nagy művét összevonta és május hónapú ájtatosság alakjában adta ki. Megrendelhető Szatmárt a Pázmány-sajtónál.

Igazságszolgáltatás.

Pénzhamisító banda bünpöre. Nikodém Béla géplakatos szerelmi viszonyt folytatott Horváth Anna szobalánnyal, aki egészen hidegen fogadta udvarlását. A szerelmes géplakatos ez évi márczius 31-én este 9 óra tájban újból felkereste kedvesét, de ez nem bocsátotta be, mire Nikodém fenyegetésképpen a nála volt pisztolyal rálőtt az ajtóra. A lövöldöző szerelmet a rendőrség elfogta s midőn megmotozták, a zsebében egy darab hamis ezüst forintost találtak. Ez a hamis egy forintost aztán nagy bajt hozott Nikodém Béla fejére. Kiderült a nyomozat folyamán, hogy Nikodém Benke Lajossal együtt Csizmánszky Lajos nevű, rovott multu szabólegény felbujtására hamis forintosokat és koronákat gyártottak, amelyekből Nikodém egy darabot a Dohány utcában egy szatócs üzletben forgalomba is hozott.

Pénzhamisítás büntetével terhelve állottak ma a büntető törvényszék ítélőtanácsa előtt, amelyben Lenk bíró elnökölt. Nikodémet ezenkívül mig közsend elleni kihágás miatt is felelősségre vonták.

A tárgyalás folyamán elnök először Nikodém Bélát hallgatta ki, aki előadta, hogy Benke János rábeszélésére szegődött hozzá társul a pénzhamisításhoz, amelyhez a szükséges kellékek bevásárlására a pénzt közösen adták össze. Az anyagot Benkével együtt vásárolta egy kerepesi-i uti üzletben. Az öntő mintákat is együtt csinálta ezzel s többszöri próbálgatás után tudtak csak 8—10 darabot csinálni, a melyből Nikodém 5 drbot, Benke és Csizmánszky 2—2 darabot kaptak. Benke részben tagadta Nikodém állításait, de vallomásának lényege ugyanaz volt, amit Nikodém előadott. Utánuk Csizmánszky kihallgatására került a sor. Ez a rovott multu ember 36 életéből 6-szori büntetése révén 12 évet töltött el az ország különböző fegyházaiban lopásai miatt Czínikusán tagadott ma is mindent ez fegyháztöltelék. Azt állítja, hogy Benke beszúróból vallott ellene, mert egy izben megpofolta.

— Különb is — folytatta Csizmánszky vallomását — én, aki már annyiszor büntetve voltam s így jól tudom, hogy akik addig pénzhamisításra adták a fejüket mind rabságra kerültek, ha már pénzt akartam volna csinálni, nem ilyen gyerekekkel szövetkezem, hanem tapasztalt s pénzhamisításért már büntetett ki szabadult fegyenczekkel.

A szembesítésnél is konokul megmaradt tagadása mellett bár Benke a szemébe mondta

hogy ő volt az értelmi szerzője a készpénzhamisításnak. Ő volt, aki 30 krt. adott a hamisításhoz szükséges eszközök beszerzésére s ugyancsak ő volt az, aki elmondta, hogy egy kispesti pék ismerőse a hamis pénz gyártásból házat szerzett. — Ezt persze pusztán bátorítás, illetve buzdítás gyanánt mondta.

Horváth Anna, Varga Julis és Tóth Anna tanuk kihallgatása után Mészáros alügyész mondta el vádbeszédét, a melyben mind a három vádlottnak a btkv. 203. §-ába ütköző pénzhamisítás büntetése miatt megbüntetését kérte. Nikodém, Benke s Csizmánszky védőinek beszéde után a törvényszék Nikodém Bélát és Benke Jánost pénzhamisítás büntetése bűnösöknek mondotta ki és Nikodémet 2½ évi fegyházra, Benkét 2 évi börtönre ítélte. Csizmánszkyt a pénzhamisítás büntetése alól felmentette, de orgazdaság büntetése bűnösnek mondotta s rovott multjára való tekintettel 2 évi börtönre ítélte. Az összes felek felebeztek.

SPORT.

A nagyváradai lóversenyek.

A második napi versenyre a letett nevezési határidőig a következők neveztek:

Második nap szeptember 17-én.

I. *Eladó sikverseny.* 1000 korona. 1600 m. (8 aláírás).

1. Gróf Bethlen István id. p. k. »Gehbaden» 1200 kor.
2. Gróf Bethlen Károly 3 é. s. m. »Rárró» 2000 kor.
3. Fejér József 4 é. p. k. »It's Curious» 1000 kor.
4. Geist Gáspár 3 é. p. k. »Czicza II.» 2000 korona.
5. Ugyanaz 4. é. f. k. »Pletyka II.» 2000 korona.
6. Ugyanaz 3 é. p. m. »Kékes» 2000 kor.
7. Ugyanaz 4 é. p. h. »Sambó» 2000 kor.
8. Gróf Pejacevich J. 3 é. s. k. »Apollonia» 2000 kor.

II. *Báró Mannsberg Ernő emlékverseny.* Handicap. Kettős fogatok.

1. Báró Bánffy Albert kettős fogatu.
2. Gróf Gsáky Kálmán » »
3. Kiss Ernő » »
4. Klobusitzky Géza » »
5. Klobusitzky László » »
6. Kövér Lajos » »
7. Kubinyi Márton » »
8. Olasz Elemér » »

III. *Kisszántói akadály-verseny.* 3000 kor. 5000 m. (12 aláírás).

1. Báró Bánffy Albert 5 é. p. h. »Torontál.»
2. Gróf Bethlen István 4 é. p. k. »Sylpk.»
3. Gróf Bethlen Károly 4 é. p. m. »Szives.»
4. Chernel Viktor százados 4 é. s. k. »Drit-cheep.»
5. Hoffmann Lipót őrnagy 5 é. f. h. »Ozora.»
6. Horthy István százados 4 é. s. m. »Bendeguz.»
7. Geist Gáspár 4 é. s. m. »President.»
8. Ugyanaz 4 é. f. k. »Pletyka» II.
9. Ugyanaz 4 é. p. h. »Sambó.»
10. Gróf Merveldt M. százados 6 é. s. p. a. »Tisza.»
11. Gróf Pejacevich Albert 3 é. p. m. »Ohó.»
12. Ugyanaz 4 é. p. »Consort.»

IV. *Mezei gazdák versenye.* 200 kor. 1500 m. Nevezés az oszlopnál.

V. *Csavargó gálverseny.* 1000 kor. 2400 m. (5 aláírás).

1. Beöthy Pál 5 é. s. k. »Ilka.»
2. Chernel Viktor százados 5 é. p. k. »Bájos.»
3. Nadányi Pál 4 é. p. »Gólya.»

4. Báró Schwaben Turneisz Gyula fh. 6 é. p. h. »Svengali.»

5. Szunyogh Péter 6 é. p. h. »Vándor.»

VI. *Zerge akadályverseny.* 1000 kor. 4200 m. (9 aláírás).

1. Gróf Bethlen Károly 4 é. p. m. »Tekergő.»

2. Döry László fh. 6 é. f. h. »Tepey.»

3. Ifj. Elek Gusztáv id. p. k. »Tuzok.»

4. Fejér József id. s. m. »Pruplee.»

5. Geist Gáspár 4 é. f. k. »Pletyka» II.

6. Ugyanaz 4 é. p. h. »Sambó.»

7. Markovits István főhadnagy id. p. h. »Halász.»

8. Gróf Pajecsevich Albert 5 é. sz. k. »Csipke.»

9. Rohonczy Lőrincz id. sz. k. »Bibicz.»

VII. *Vigasverseny.* 1000 kor. 1400 m. 1. Báró Bánffy Albert 5 é. p. h. »Torontál.»

2. Gróf Bethlen István 4 é. p. k. »Sylpk.»

3. Ugyanaz id. p. k. »Gehbadeu.»

4. Gróf Bethlen Károly 3 é. s. m. »Rárró.»

5. Ugyanaz 4 é. p. m. »Tekergő» (fv.)

6. Ugyanaz 4 é. p. m. »Szives.»

7. Beöthy Pál 5 é. s. k. »Ilka» (fv.)

8. Chernel Viktor százados 5 é. p. k. »Bájos» (fv.)

9. Ugyanaz 4. é. s. k. »Dirt cheep.»

10. Döry László főhadnagy 6. é. f. h. »Tepey»

11. Ifj. Elek Gusztáv id. p. k. »Tuzok» (fv.)

12. Eleméry István főhadnagy 3 é. s. m. »Merész» (fv.)

13. Fejér József 4 é. p. k. »It's Curious»

14. Ugyanaz id. s. m. »Pruplee» (fv.)

15. Geist Gáspár 4 é. f. k. »Pletyka» II.

16. Ugyanaz 4 é. p. h. »Sambó.»

17. Ugyanaz 4 é. s. m. »President.»

18. Ugyanaz 3 é. p. k. »Czicza» II.

19. Ugyanaz 3 é. p. m. »Kékes.»

20. Gróf Hardegg Jenő fh. id. p. h. »Monsieur.»

21. Horthy István százados 4 é. s. m. »Bendeguz.»

22. Hoffmann Lipót őrnagy 5 é. f. h. »Ozora» (fv.)

23. Gróf Merveldt M. százados 6 é. s. p. h. »Tisza»

24. Ugyanaz 3 é. s. h. »Brodick.»

25. Nadányi Pál 4 é. p. h. »Gólya.»

26. Markovits István főhadnagy id. p. h. »Halász» (fv.)

27. Gróf Pejacevich Albert 4 é. p. m. »Consort.»

28. Ugyanaz 4. é. p. m. »Ohó.»

29. Ugyanaz 3 é. p. m. »Gagarin.»

30. Ugyanaz 5 é. sz. k. »Csipke» (fv.)

31. Gróf Pejacevich I. 3. é. s. k. »Apollonia.»

32. Báró Podmaniczky Endre száz. id. p. k. »Rezeda.»

33. Rohonczy Lőrincz id. sz. k. »Bibicz.»

34. Báró Schwaben Turneisz Gy. fh. 6 é. p. h. »Svengali.»

35. Szunyogh Péter 6 é. p. h. »Vándor.»

36. Gróf Tisza István id. s. h. Bihar.»

TANUGY.

Az iskolaszék ülése.

A községi iskolaszék tegnap délután Sipos Árpád dr. elnöklése alatt gyűlést tartott, melyen Hegyessy Márton, Bulyovszky József dr., Tóth Mihály dr., Réz Mihály, Gábel Jakab, Huszár Károly, Markovits Pál, Szokoly Tamás, Winkler Lajos, Vaday József, Beczkay Lajos, Ragány János volt jelen.

Az elnök jelentése

került legelőször sorra. Az 1050 korona államsegély fekvését tudomásul vették. Majd az elnök azon indítványát, hogy a községi tanítók s az iskolaszék a hidvámmenteskedés kedvezményében részesüljenek, elfogadták s oly értelemben a városi tanácsot megkeresik, annyival is inkább, mivel a tanítók épen úgy, mint az állami tisztviselők s katonatisztek utadójával meg nem róhatók, a hidvám pedig utadó természete-

tével bír. Az elnök azon jelentését, hogy a polgári leányiskola építkezése ez évről lemarad, sajnálattal vették tudomásul.

Az iskolai vizsgák.

A felügyelő-igazgató terjesztette ezután elő a vizsgálatok eredményét.

A feltüntetett eredmény oly szép volt, hogy azért a tantestületnek az iskolaszék jegyzőkönyvéleg is köszönetét fejezte ki.

Az igazgatói jelentés.

Ezután a felügyelő-igazgató hivatalos jelentése kerül sorra, amelynek intézkedést nem igénylő részeit tudomásul vették.

A polgármester átiratát, melyben Brüll Lipót-féle 4000 frtos *alapítvány kamatainak* hovatfordításáról a jövő tanévre értesít — tudomásul vették s az igazgatóknak mihez tartás végett tudomására hozták — a Biharmegyei Népművelési Egyesületnek 15 frt *adományát*, melyen jutalomkönyvek vásároltak köszönettel vették.

A kir. tanfelügyelő végzését, melyben a polg. leányiskolánál *tanfolyamváltást* engedélyez, tudomásul veszik.

Az olasz *elemi fiú-iskola felépítését*, felszerelését s oda Balogh Károly személyében egy ideiglenes tanerő alkalmazását tudomásul vették.

Huszár Károly részére a tanács által évi 800 frt fizetés folyósítását tudomásul vették s az elnököt az iskolaszéki *jegyzői állás* ideiglenes betöltésére fölhatalmazták.

Tudomásul vették a tanács azon végzését, melyben Rátkay József és Makay Katalin közs. tanítók lakbérletményeit beszűntette s részükre természetbeni lakást adott.

Az iskolák számlái.

Az iskolaszék és a tanács kanapé pöre került ezután elő. Az iskolaszék ugyanis a számláknak a tanács megkeresésével eszközölt kiutalását a *törvény alapján* magának vindikálja. A tanács ugyanezt teszi, a miniszterhez fordultak tehát, hogy szolgáltasson nekik igazságot; a belügyminiszter aztán a tanácsnak adott igazat, bár ez az igazság a 68-iki törvényekkel ellenkezik. *Szokoly Tamás* és *Vaday József* indítványozták a régi állapot visszaállítását s a miniszter fölvilágosítását, az elnök azonban kérte őket, hogy álljanak el indítványuktól, majd ő talál modus inventit a kérdés megoldására.

Hegyesi Márton szintén az elnök álláspontjára helyezkedett.

A szegénysorsu kisdedek.

A királyi tanfelügyelő átiratára, melyben az óvodai díjak megszüntetését kéri, — határozza, hogy a segélyezett óvónőket felhívja, miszerint óvodájukban a szegényebb elemeket is vegyék be s nyújtson módot a szegényebb szülőknek is gyermekeik képzésére, illetőleg felügyelőre. Megkeresi egyben a rendőrkapitányságot, hogy dobszó útján hirdesse meg a község előtt, hogy azon szülők, a kik szegénységüket bizonyítványokkal igazolják, (mely a rendőrségen szerezhető meg) gyermekeiket bármely városilag segélyezett óvodába díjfizetés nélkül beadhatják.

A törvényhatóság átiratát a 10 óvoda elhelyezésére nézve némi módosítással hosszas vita után tudomásul véve visszaterjesztik a törvényhatósághoz.

Különlélek.

A felügyelő-igazgatói állás szabályzatát a cözög. bizottság jóváhagyta s megerősítés végett felküldötték a kultuszminiszterhez.

Ruli Adél nyugdíjazásával Perné Nárcisz ez állásra meghívták s részére 500 frt fizetést s 200 frt lakbért folyóvá tesznek s a törvényhatósághoz 9 állás rendes javadalmazása iránt javaslatot intéznek.

Szöcsné F. Karolinnak újabb szabadságot adtak s helyettesül az elnök által megbízott Szathmári Mariskát alkalmazzák.

A polg. fiúiskola tantestülete a polgári fiú iskolát III. a-hoz parallel osztály felállítását okadól, előterjesztés alapján javasolja, dr.

Tóth Mihály szóbelileg is megokolja a kérényt.

Hegyesi Márton ellene szólal fel, miért a város erre nem kötelezhető.

Az elnök javasolja, hogy ha paedagógiai szempontból jónak látják, állítsák be a parallel osztályt, de ők maguk lássák el, mivel még a maximális óraszámot úgy sem érték el. Gábel szintén hasonló értelemben szólal föl, de elemi iskolai tanítók igénybevételét is óhajtja. Tóth Mihály igéri, hogy az esetre, ha a város külön javadalmazást ad, a tanítótestülettel tárgyalatja a dolgot.

Vita.

Ragány János az iskolaszéki jegyzői állás ideiglenes beszüntetésével járó megtakarítást a tanárok közt felosztani javasolja.

Réz Mihály felügyelő-igazgató határozottan ragaszkodik a III. o. szétválasztásához. Dr. Tóth Mihály személyes térére viszi a dolgot s az elnök vet véget az elfajult vitának, javasolván szintén az osztály megosztását. A dolgot aztán úgy oldják meg, hogy a II. osztályt összevonják s a III. osztályt parallel állítják föl. De ha a polgári iskolai tanítótestület olyan szépen kifejtette, hogy 85 növendéket nem lehet egy csoportban tanítani, — hogyan tanít majd ily módon 97-et. A gyűlés 8 óra után ért véget.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap: d. u. *Gyurkovics Leányok.*
este: *Az unatkozó király.*

Hétfő: *Stuart Mária.*

Kedd: *Az ördög pirulái.* 1-ször.

Szerda: *Az ördög pirulái.*

Csütörtök: *Carmen.* Utólszor.

Péntek: *Az ördög pirulái.*

Szombat: *Faust* (opera.)

d. u. *Himfy dalai.*

Vasárnap este: *Az ördög pirulái.*

Az unatkozó király.

Szinte kinálkozik a darab refain-jéről: unatkozó közönség. Némelyek azonban azáltal vigasztalják magukat, hogy van még ennél rosszabb dolog is. A tárgy szinte kinálkozik egy újabb feldolgozásra, nem úgy, amint azt Micquel Ramos, Carion és Vital Azol megírták. A darabnak tárgya az, hogy a király (Székely) unatkozik s ezért elmegy pásztorfinak öltözve országát bejárni. Egy szép paraszt leányba Rózsába (*Komlósi*) szerelmes lesz, udvarába viszi minisztereinek utána indított hajszái közt és feleségül veszi.

E szöveghez *Chapi* irt rendkívül lármás zenét, tele katona-indulókkal és néhány remek szép pásztor-dallal. *Székely* Irén a király szerepében remekelt s pásztor-dallát gyönyörűen adta elő. *Komlósi* Emma Rózsai paraszt-leány szerepében bájos jelenség s jól énekelt. *Nyárai* Antal mint hadügyminiszter, *Vágó* Béla kapitány, *Kassai* Károly mint Jeremiás működtek a közönség teljes meglepedésére.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neidegg, fordította: Szirtes. 96

XXVII.

Starkenbach nem a legalkalmasabb pillanatban kereste föl Dobrovint. Az egész vidéken fellázadtak a munkások, azonban seholsem volt a harc gyűlöletesebb, mint Starkenbachnál; de nem is bántak a munkásokkal sehol szívtelenebbül, mint nála. Nem volt ez az első eset, hanem mig Steinfeldner Károly élt, mindig

sikerült az izgatottságot lecsillapítani. Mint nyílt-szívű ember kenyéradójának is megmondta az igazat s ha Starkenbach nem is teljesítette minden javaslatát, egyben-másban mégis könnyített a munkásokon. De Steinfeldner halálával megváltozott minden. Miután a bányában elottották a tüzet, Starkenbach azon ürügy alatt, hogy nagy kárt szenvedett, leszállította a munkadíjat s a szerencsétlenül járt bányászok hátrahagyott családjainak segélyezéséről hallani sem akart. Az elkeseredés általánossá vált, a tisztviselők folytonos izgalomban éltek és borzasztó jelentéseket küldtek Starkenbachhoz.

Ily körülmények között elhatározta Starkenbach, hogy Dobrovina megy, egyrészt, hogy tisztviselőit bátorítsa, másrészt hogy a lázongókat megfenyegesse. Minthogy a bécsi lapok közleményei szintén fölötté bántották, egész családját magával vitte. Neje és Áda csaknem kétségbeestek, midőn meghallották, hogy hosszú időre bucsut kell venniök a kedves Bécestől; Viktória pedig önként hozzájuk csatlakozott két gyermekével, kiknek az orvos légváltoztatást ajánlott. Azonban az ő jelenléte sem volt képes anyjával és hugával megkedveltetni a falusi életet, melyet ráadásul Starkenbach állandó ingerültsége még kiállhatatlanabbá tett előttük.

Az évek óta lakatlan dobrovini kastély el volt hanyagolva, az urasági kert el volt pusztítva, a szép ültetvények helyét szenesraktárak, kémények, salak és mindenféle törmelék foglalták el. Piszkos, kormos munkások jártak körül, rongyokba bujtatott, nyomoru alakok mutatkoztak és keservesen panaszkodva alamizsnáért esdekelték. A fővárosiak igen rosszul érezték magukat, annál is inkább, mert az egész faluban magukhoz való társaságot nem találtak.

Starkenbach vaskeze, ahelyett hogy rendezte volna a viszonyokat, még nagyobb zavart csinált. A küldöttségeket, melyek a munkadíj fölemeléséért könyörögtek, a legdurvább módon elutasította; így történt, hogy csakhamar teljesen szűnetelt a bányászat. A tisztviselők is hasztalan emelték föl szavukat a szegény munkások érdekében, még Viktória közbenjárása sem használt.

Viktória különben a legjobban érezte magát a dobrovini magányban. Foglalkozott gyermekeivel, zongorázott és igen sokat olvasott. Oly könyveket tanulmányozott, melyeket azelőtt nem vett volna kezébe; annyira hogy lassan-kétkelkedni kezdett saját csálhatatlanságában és régi elveinek elvitázhatatlan igazságában. Ez olvasmányok első eredménye ama törekvésében nyilatkozott meg, hogy Áda hugának nézeteit iparkodott módosítani és vele megértetni, hogy az életben kötelességek is vannak. Tértítő kísérletei azonban kudarcot vallottak.

Az apa és leányai együtt voltak, az öregur Ganermann levelét olvasta. — Szerencsésillagom még nem tűnt le, — mormogta magában Starkenbach elégedetten mosolyogva s átadta a levelet leányának.

— Nos, Áda asszony, urad legközelebb eljönérteed és elvisz magával.

— Igen, — viszonzá panaszosan, midán a levelet elolvasta, — úgy tesz, mintha nem bírná ki tovább nélkülem. El kell vele okvetlenül mennem apa?

— Tulajdonképen el kell vele menned, — mondá Starkenbach kis gondolkodás után, de sok mindenféle van a világon, a minek jog szerint meg kellene történnie, de azért mégsem történik meg. Egy jogtalansággal több vagy kevesebb nem sokat változtat a világ forgásán.

— Kényszeríthet engem az uram, hogy velem menjek?

Az apa nagy hahotával felelt:

— Hát ez a vége annak a nagy szerelemnek?! Kényszeríthet-e urad a viszártásra? A jog meg van hozzá, de az a kérdés, hogy óhajtja-e a kiereszkolt együttléte és nem riad-e vissza a kényszerítés zajától? Én nem bánom, ha itt is maradsz, uradat ugysem szívelhetem, aztán meg évi járadékból pompásan kitarthatlak a magam házában. Megígértem ugyan neki, hogy nem tartóztatlak tovább, ha átadja nekem az iratokat, de az csak engem illet; te mit cselekszel? az a te dolgod. Azt nem fogadtam neki, hogy kiverlek.

— Miféle iratokat? — kérde Viktória, kinek az egész beszélgetés sehogysémet tetszett.

— Rám nézve igen fontos iratokat, — elégité őt ki kurtán az apja.

— Mit szólnál hozzá apám, ha én sem akarék visszamenni uramhoz, Alfrédhoz?

— Hogy ostoba liba vagy! Olyan férfiutól, mint Alfréd nem szokik meg az ember. O gazdag, tekintélyes, ügyes; Ferencz azonban... különben Áda bajosan törődne a te ügyeddel, legjobb lesz, ha te is hasonlóképen cselekszel.

— Szólt és dübörögve kiment az ajtón.

— Áda, — kérdezte Viktória, midőn a nővérek egyedül maradtak, — Áda, te komolyan nem akarsz visszatérni uradhoz?

— Ha úgy lenne, neked volna legkevesebb okod engem amiatt gáncsolni. Különös vagy! Előbb rossznak tűntetted föl előttem, nem tudom mi mindennek el nem mondtad és most azt akarnád, hogy példás hűségű felesége legyek?

— Esküvőd előtt mondhattam, a mit akartam...

— Nem, nem, később is épen nem hízog módon nyilatkoztál róla.

— Akkor tévedtem, — viszonzá Viktória nem csekély zavarral, — de ha te őt szeretted, miért hallgattál reám? Miért nem emlékeztél meg róla, hogy kötelességeket vállaltál magadra vele szemben, midőn megesküdtek.

— Kötelességeket?! Azelőtt azt bizonyítottad, hogy a házasság pusztá szerződés, most meg valami szentnek akarnád feltüntetni Te magad mondtad, hogy ostobaság olyannal együtt élni, a kit nem szeretünk.

— Ugy?! Talán mást szeretsz?

Áda könnyelműen felkaczagott.

— Hahhahá! Micsoda ünnepies képet vágsz, Viktória? Azt nem mondhatnám, hogy mást szeretek. Ugy látszik, a szerelemre nincs igazi hajlandóságom; de igen jól érzem magamat, midőn ünnepelnek, csodálnak és udvarolnak nekem. Ferencz ép oly közömbös szívemnek, mint bárki más, azonfelül szerfölött unatkozom nála.

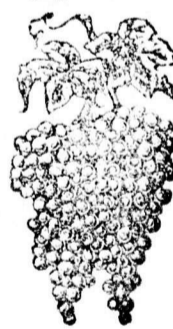
(Folyt. köv.)

Nyilttér.

Naponta friss ménesi

csemege és gyógyszőlő

Herczeg Sulkovszky termése.

Rohonczy-féle »Tisza-gyöngy«-e
Czukur-Dinnye

a legolesőbb napi árban.

Ajánlom még tisztán kezelt,
természetes

hegyi-boraimat

a következő előnyös árak mellett:

Kitünő asztali ó-bor

literje 32 kr. 100 liter 23 és 24 frt

Magyarádi bor	literje 40 kr.
Magyarádi peccsenye-bor	literje 50 kr.
Asztali veresbor	literje 44 kr.
Ménesi veresbor	literje 64 kr.

Mindennemü üvegelt **csemege, aszu** és **pezsgő borok** a legolesőbb árban.

Gyümölcszállításhoz a legjobb **kosarak** gyári áron kaphatók.

Egy kosár, 5 kiló csemege szőlő bárhova **bérmertve küldve 2 frt.**

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, N.-Körös-utca, Mertz-ház.

Telofon-összeköttetés.

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott.

M O H A I

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénadtartalmánál fogva, specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatván ke szénátsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
tűszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

Vilmos császár Karlsruheban.

Karlsruhe, szept. 9. A nagyhercegi kastélyban adott tegnapi disztrakomán a nagyherceg pohárköszöntőt mondott, a melyben örömmel üdvözölte a császárt és megemlékezett a császár nagyatyjáról, a kinek a hadsereg annyit köszönhet. A császár viszont a nagyherceget köszöntötte fel. Megemlékezett ugyanennek a hadtestnek husz év előtt tartott diszszemléjéről, a melyben részt vett a nagy császár és a császár boldogult atyja, a jövő fényétől körülgáborozva, valamint a nuits-i győző. A mi kötelességünk — mondotta a császár — megtartani, a mit ők reánk hagytak. Ebből a szempontból a mai diszszemle méltán csatlakozik améhhoz, büszkeségül a népnek és országnak, intelmül a külföldnek. Mert akár arany-piros, akár zöld-fehér, akár fekete-piros a zászló, a birodalom aranylobogójának védőpáncélja a zászlók összessége. De hogy így van a dolog, azt annak köszönhetjük, hogy a nagy császárnak megadatott sok évi keresés és készülődés után megtalálnia azokat a német fejedelmeket, a kik a nagy ügyért lelkesedve azonnal melléje állottak. A háza összetartásának legbiztosabb kapcsa, fejedelmek helyesen fölfogott együttműködése és a csatatéren közösen ontott vér. Vajha a 20-ik század ugyanabban az állapotban találna a fiatal birodalmat, a hogy a nagy császár reánk hagyta. Legyünk mindig tudatában annak, hogy gondoskodnunk kell a vallás megvédéséről, hogy az a nép számára megtartassék és hogy küzdünk kell az erkölcsért és a rendért. A nép az új században is, minden új szellem és eszme daczára, viharedzeten, például minden más

országnak, meg fogja őrizni a régi monarchikus hűséget. A habeni fejedelmi pár példaképe lett ezeknek az eszméknek. (M. T. I.)

A montenegrói fejedelem Konstantinápolyban

Konstantinápoly, szept. 9. Azzal a hirszteléssel szemben, hogy a montenegrói fejedelem konstantinápolyi látogatásának politikai háttere van, a porta az Agence de Constantinople utján határozottan kijelenti, hogy ennek az utazásnak kizórólagos indító oka és célja az volt, hogy a fejedelem személyesen akarta a szultán iránt való háláját és barátságát kifejezni. Ugyanebben a jelentésben rosszakaratu, alaptalan koholmányoknak nyilvánítják azt a hirsztelést, hogy Szkutariában és Albán-Szkutariában több zászlóaljban zendülések fordultak elő. (M. T. I.)

A belgrádi merénylők pöre.

Belgrád, szept. 9. *Angyelic* Zsivko járási főnököt, a ki csütörtökön este czellájában felakasztotta magát, tegnap felbonczolták és hivatalosan konstatálták, hogy öngyilkosságot követett el. Kabátja zsebében feleségének szóló levelet találtak, a melyben bejelenti öngyilkosságát és azt mondja, hogy mivel az ítélet előtt halt meg, feleségének 21 arany havi nyugdíj jár. (M. T. I.)

Transzvál.

Pretória, szept. 9. A volskraad ma folytatta Coester indítványának tárgyalását és végül olyan határozati javaslatot fogadott el, amelyben sajnálja, hogy a határon angol katonaságot vonnak össze, mert Transzvál minden nemzettel békében és barátságban él. A határozatban egyszersmind kimondják, hogy ha olyan események következnek be, amelyek háborura vezetnek, a felelősség nem hárítható Transzvála. A még függőben lévő tárgyalásokra nézve a volskraad beéri annak a kijelentésével, hogy a köztársaság jogait és függetlenségét meg fogja ővni. (M. T. I.)

Peru új elnöke.

Lima, szept. 9. Peru új elnökét, Romanót ma igatták be. A város egészen nyugodt. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Pályázat haszállításra a honvéd-hadapród-iskolába. E hó 29-én d. e. 9 órakor a nagyváradi honvéd hadapród-iskola kezelő bizottsági irodában a honvéd hadapród iskola 1899—1900 tanévi szügléseire árlejtést tartanak. Az ajánlatokat írásban kell beadni. Az ajánlati tárgyalásra vonatkozólag a hadapród iskola parancsnokság által 1899. évi szeptember hó 2-án 1599/88 kb. szám alatt 2 példányban hivatalosan kiállított »Szállítási feltételek füzeté»-ben foglalt feltételek irányadók. A szállítási feltételek füzete naponként délelőtt 9 órától déli 12 óráig és délután 2 órától 6 óráig a m. kir. nagyváradi honvéd hadapród-iskola kezelő bizottságának hivatalos helyiségében bárki által megtekinthető.

A »szállítási feltételek füzeté»-ben foglaltak betartása már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Az ajánlatok elfogadásánál nemcsak az árak, hanem a cikkek minősége és a szállítók megbízhatósága is mérvadó s a bizottságnak jogában áll, a jobb minőségű cikkekért számított drágább árakat is esetleg elfogadni.

Az árak, az egyes cikkekért netán fizetendő fogyasztási adó, valamint minden más

adó vagy illeték betudásával teendő ki az ajánlatban.

A budapesti értéktőzsdéről. A lefolyt héten teljes üzlettelenség uralkodott, mi a külföldről érkező rossz politikai hírek által eléggé okadatolva volt.

Vasmü- és kőszénbánya részvények örvendtek a hét elején némi keresletnek, minek következtében úgy Rima-murányi-vasmü, mint salgó-tarjáni kőszénbánya részvények nyertek ár folyamukban. Ezen papirokban nagyobb vételek történtek, mi a német Németországban ismét bekövetkezett vasárak emelkedésére valamint a prágai vasipar társaság minden várakozást felülmúló félévi mérlegére vezethető vissza.

Helyi értékekben nem volt semmi üzlet és a piacra hozott áruk mind veszlettek árfolyamukból.

Internationális értékek, köztük osztrák-hitel részvények is jóval a mult heti árhoz alul jegyznek.

A külföldi tőzsdék teljesen a politikai események hatása alatt állottak, Londonban a transzvaáli viszályok, Párizsban a Dreyfus eset, Berlinben pedig a Venezuelai forradalom kötötte le a figyelmet és innét lettek a többi tőzsdék is befolyásolva.

A pénzpiacz helyzete rosszabodott, elsőrendű váltók is alig helyezhetők el a bankrátánál olcsóbban. Általánosan elterjedt nézet, hogy az osztrák-magyar bank a kamatlábat ismét emelni fogja.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, szeptember 9.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	375.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	469.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	348.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	544.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölesön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszállító	—	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délvasut	—	—	—	—	—	65.08

Határidők.

Budapest, szeptember 9.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000. mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.42
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.75
Tengeri szept.	—	—	—	—	—	5.—
Új tengeri	—	—	—	—	—	5.20
Kozs okt	—	—	—	—	—	6.55
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.14
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	11.80

B e c s, szeptember 9.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	—	—	869.60
Magyar hitel	—	—	—	—	—	883.1/2
Allamvasut	—	—	—	—	—	844.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 9-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	118.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	95.40
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—	120.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	100.20
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	38.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	99.75
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	—	—	—	—	—	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	—	161.75
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	—	—	—	—	—	140.—
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	—	99.75
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	99.75
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	118.—
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	100.10
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	134.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	—	9.05
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	388.75
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	—	371.—
Párisi vista	—	—	—	—	—	347.75
20 frankos arany (Napoleon)or	—	—	—	—	—	9.56
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	47.70
London vista	—	—	—	—	—	120.60
20 márkás arany	—	—	—	—	—	11.76

NAGYVARADI SZINKÖR.

Ma vasárnap, szeptember hó 10-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
Délután fél 4 órakor. Fél helyárrakkal.

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban.

Kezdeté fél 4, vége fél 6 órakor.

Evadbérllet 129. szám. Kisbérllet 129. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

Este 7 órakor. — Rendes helyárrakkal:

Uj jelmezekkel, harmadszor:

Az unatkozó király.

Spanyol operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

A király — — — — — Székely Irén
Rózi — — — — — Komlósi Emma.
Mária — — — — — K. Arpási Kata.
A hadügyminiszter — — — — — Nyárai Antal.
A pénzügyminiszter — — — — — Heltai N.
A belügyminiszter — — — — — Leővey Leo.
A tengernagy — — — — — Bónis Lajos.
Jeremiás — — — — — Kassai K.
Egy kapitány — — — — — Vágó Béla.
Juan — — — — — Váradi Miklós.
A falu bírása — — — — — Kövi Ede.

Helyárrak: Aisó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn, 1899. szeptember hó 11-én

Stuart Mária.

Szomorujáték 5 felvonásban. Irta: Schiller Frigyes.
Fordította: E. Kovács Gyula.

A szerkesztőért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

FELHÍVÁS!

Ezennel van szerencsém a t. cz. osztálysorsjegy vevőknek becses tudomására hozni, hogy az V. sorsjátékban, az első osztály húzása I. évi november hó 16-án és 17-én tartatik meg és a következő számok föelárúsításomban beszerezhetők:

1351-től	1400-ig	45801-től	45850-ig
3276 >	3300 >	46971 >	46950 >
6051 >	6075 >	48576 >	48600 >
6176 >	6200 >	51101 >	51150 >
14776 >	14800 >	52601 >	52625 >
16376 >	16400 >	64501 >	64525 >
25101 >	25125 >	68076 >	68100 >
26626 >	26675 >	68401 >	68450 >
28101 >	28150 >	73976 >	74000 >
32476 >	32500 >	76401 >	76425 >
34301 >	34325 >	78776 >	78800 >
34976 >	35000 >	82926 >	82950 >
38526 >	38550 >	87026 >	87050 >
39226 >	39250 >	91901 >	91950 >
39301 >	39325 >	92226 >	92250 >
45601 >	45625 >	95276 >	95300 >

Mint hogy már e hó közepén az V. sorsjáték sorsjegyeinek kiadását megkezdtem, felkérem a t. cz. vevőközönséget, kik a fent sorolt számokra játszani kívánnak, megrendeléseiket legkésőbb szeptember 15-ig hozzám juttassák, mert csak akkor számíthatnak biztosan a megrendelt számra.

Az első osztályoknak az ára:

 $\frac{1}{1} = 6 \text{ frt, } \frac{1}{2} = 3 \text{ frt, } \frac{1}{4} = 1\frac{1}{2} \text{ frt, } \frac{1}{8} = 75 \text{ kr.}$

A megrendelt sorsjegyeknek árát sziveskedjék postautalványnyal hozzám minél előbb beküldeni, hogy a kívánt sorsjegyszámmal biztosan szolgálhassak.

Teleki Zsigmond Pécselt

a m. kir. szabad. osztráksorsjáték föelárúsítója.

232 2-4

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spirítusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolesőbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piacz-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 39-50

Legolesőbb bevásárlás!

Csemege-szólló és körte

Gőzerőre berendezett

Kávépörköldé

naponkint friss pörkölés, a legfinomabb vegyítékek: olcsóbb és célszerűbb az otthoni pörkölésnél

Java-, mocca- és szurinum vegyíték	1 kiló 2 frt 20 kr
Java-, mocca- és cuba	1 » 2 frt — »
Java-, mocca- és portorico	1 » 1 » 90 »
Java- és portorico	1 » 1 » 80 »
Portorico és szantos	1 » 1 » 60 »
Marocoi darált kávé	1 » 1 » 48 »

Nyers kávék 1 frt 10 krtól 2 frt 24 krig kapható

Kádár János fűszer-, bor-, és csemege kereskedésében
Nagyváradon. 228. 2.-2.

Fő-üzlet: Bémer-tér a veres-kereszthez

Telefon.

Bodega és Tejcsarnok: Aldás-utca

Naponta friss édes tejből készült vaj.

Naponta friss édes tejből készült vaj.

Az összes

nép- és középiskolai

tankönyvek

valamint mindennemű papir, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron

kaphatók:

SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében

NAGYVÁRAD, Fő-utca

(Olány-ház.)